

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/112/2022
Identifikačné číslo spisu:	1412206062
Dátum vydania rozhodnutia:	27.02.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1412206062.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Mgr. Petra Melichera a členov senátu JUDr. Eriky Šobichovej JUDr. Martina Vladíka, v spore žalobcu N. S., nar. X.XX.XXXX, F. XXXX/XA, U., zastúpeného: Advokátska kancelária Mojžiš a partneri, s.r.o., Sasinkova 10, Bratislava, IČO: 35 892 994, proti žalovanému: Generali Poist'ovňa, a.s., Lamačská cesta 3/A, Bratislava, IČO: 35 709 332, o zaplatenie 5.558,61 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 11C/249/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. októbra 2021 č.k. 16Co/72/2019 - 685, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 26. októbra 2021 č.k. 16Co/72/2019 - 685 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5.558,61 eur a úrok z omeškania vo výške 9 % p. a. zo sumy 5.078,61 eur od 19.3.2009 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 9 % p. a. zo sumy 480 eur od 17.3.2012 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku; žalobcovi priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnej výške nároku 100 %; znalcovi Doc. Ing. H. Ž., PhD., X. X, U. priznal voči žalovanému nárok na náhradu znalečného v plnej výške nároku s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa žalobou podanou súdu 14.5.2012 domáhal voči žalovanému zaplatenia sumy 5.558,61 eur s prísl. a náhrady trov konania na tom skutkovom základe, že ako poisťník a poistený uzavrel so žalovaným (právnym predchodcom) poisťnú zmluvu o poistení rodinných domov a iných stavieb občanov. Dňa 26.2.2009 na predmete poistenia na streche rodinného domu vznikla škodová udalosť (zatečenie ohýbaných kazetových podhládov, prasklinám betónu pod zatečenými kazetovými stropmi, kamenné dosky pred výstupom na terasu boli popraskané, došlo k deformácii podkladu hydroizolácie a poruchy fólie atď.), ktorú žalobca žalovanému oznámil a pracovník žalovaného po ohliadke vyhodnotil ako príčinu škodovej udalosti tiaž snehu - topenie. Žalovaný následne žalobcovi listom z 18.3.2009 oznámil ukončenie likvidácie poistenej udalosti bez poistného plnenia, nakoľko atmosférické zrážky ako sneh a dážď nie sú poistné riziko. Žalobca požiadal znalca z odboru

stavebníctvo o stanovenie príčiny vzniku škody a stanovenie ceny stavebných prác potrebných na odstránenie príčiny a následkov, ktorá bola v znaleckom posudku stanovená na sumu 5.145 eur a za vypracovanie posudku vyplatil 480 eur, spolu 5.625 eur, pričom hodnota spoluúčasti žalobcu je 66,39 eur, ktorú sumu si z celkovej sumy odpočítal. Žalovaný uvedenú sumu napriek výzvam nezaplatil.

1.1. Žalobca následne podaním zo 6.4.2018 označeným ako doplnenie rozhodujúcich skutočností navrhol zmenu žaloby podľa § 140 ods. 2 C. s. p. a uviedol, že predmetom žaloby je peňažný nárok žalobcu na plnenie podľa poistnej zmluvy, keď právnym dôvodom pre jeho uplatnenie na súde bolo odmietnutie plnenia žalovaným z dôvodov tak, ako ich žalovaný vymedzil v písomnom prejave doručenom žalobcovi z 18.3.2009. Pokiaľ však žalovaný vymedzil dôvody pre odmietnutie poistného plnenia z právneho dôvodu poistenia tvrdením, že: „nakoľko nedošlo k poškodeniu ani z jednej príčiny VPP pre prípad poškodenia alebo zničenia živelnou udalosťou, nevznikol mu nárok na poistné plnenie“, mal žalobca právo domáhať sa na súde, či nedošlo ku vzniku ktoréhokoľvek zo skupiny poistných rizík, ktoré by sa na daný právny vzťah vzťahovali. Oznámenie žalovaného z 18.3.2009 o odmietnutí poistného plnenia vo vzťahu k identifikácii poistného rizika uskutočnenom v zápise z 3.3.2009- ohliadka škodovej udalosti tvorí skutkový rámec tvoriaci podklad pre vecné preskúmanie. Nie žalobca podriadil nárok na poistné riziko, ktoré mohlo byť zamenené s iným cieľom vyhnúť sa plneniu. Pokiaľ je nezvratná tá právna skutočnosť - závery znalca, že príčina vzniku škody bola náhodná udalosť, musí byť záujem v konaní zistiť, akým mechanizmom došlo k tomuto dôsledku, pretože súd preskúmava to, či žalovaný mal právo odmietnuť poistné plnenie z dôvodu, že nenastala taká udalosť, ktorá by bola krytá ktorýmkoľvek z poistných rizík uvedených v poistnej zmluve. Skutkové tvrdenia žalobcu, z ktorých vychádzal pri uplatnení nároku sa nezmenili, len zahŕňajú iné poistné riziká, čo je zmenou právnej argumentácie v medziach legitímnej požiadavky prieskumu odmietnutia poskytnutia poistného plnenia žalovaným z dôvodu, že podľa neho nedošlo ku takej náhodnej udalosti, ktorá by bola krytá akýmkoľvek poistným rizikom poistného vzťahu. Na pojednávaní právny zástupca žalobcu doplnil, že žalobca je v postavení spotrebiteľa ako slabšej strany sporu. Pokiaľ neboli naplnené podmienky pre poskytnutie poistného plnenia titulom tiaže snehu, tak boli naplnené, ako vyplýva z dokazovania poistné podmienky pre plnenie iným titulom - záplava.

2. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Bratislave (ďalej ako „odvolací súd“) zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že prvým výrokom rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom vyhovujúcom výroku zmenil tak, že žalobu zamietol. Druhým výrokom žalovanému priznal proti žalobcovi plný nárok na náhradu trov konania a tretím výrokom znalcovi Doc. Ing. H. Ž., PhD., X. X, U. priznal proti žalobcovi plný nárok na náhradu trov znalečného.

3. V preskúmvanej veci bolo zo skutkového hľadiska zistené, že medzi stranami, resp. právnym predchodcom žalovaného a žalobcom vznikol dňa 11.3.2008 záväzkový vzťah založený poistnou zmluvou o poistení rodinných domov a iných stavieb občanov MOJ DOM č. 3200201291. Predmetom poistenia bol rodinný dom s ateliérom v U., U. O. XX s doložkou RD 7 poistenie vandalizmu. Súčasťou poistnej zmluvy boli Všeobecné poistné podmienky živelného poistenia PPZ 93 (ďalej len „VPP“) a Osobitné poistné podmienky k poisteniu rodinných domov a iných stavieb občanov MÔJ DOM (ďalej len „OPP“). Z tohto záväzkového vzťahu vyplýva pre žalobcu, poisteného, povinnosť platiť mesačné poistné a pre žalovaného ako poisťovateľa povinnosť poskytnúť v dojednanom rozsahu plnenie, ak nastane udalosť v zmluve bližšie označená.

3.1. Žalobca sa žalobou doručenou súdu prvej inštancie dňa 14.5.2012 domáhal od žalovaného zaplata 5.558,61 eur s prísl. na tom skutkovom základe, že dňa 26.2.2009 došlo ku škodovej udalosti, ktorú žalovaný vedie pod číslom 3091000782. Škodová udalosť nastala na streche rodinného domu (nad halou), kde došlo k zatečeniu ohýbaných kazetových podhládov v mieste pod nosným trámom v počte 3 ks, prasklinám betónu v nosnom preklade v priečnom smere pod zatečenými kazetovými podhládmi. Nosný trám je v mieste, kde sa stropná doska miestnosti mení na statickú dosku terasy. Kamenné dosky pred výstupom na terasu boli popraskané a zlomené, čím došlo k deformácii podkladu hydroizolácie a súčasne poruchy fólie Fatrafolu tak, že pod ťarchou mokrého a ťažkého snehu, tento premočil všetky strešné vrstvy zelenej strechy nad halou a svojou tiažou pretlačil tepelnú izoláciu PPS umiestnenú pod fóliou Fatrafolu, čím došlo aj k poškodeniu maľoviek a parkiet v dome.

3.2. Žalobca podaním doručeným súdu dňa 6.4.2018 rozšíril skutkové tvrdenia tak, že predmetom

žaloby je peňažný nárok uplatnený ako nárok na plnenie z poisťnej zmluvy, keď právnym dôvodom pre uplatnenie bolo odmietnutie poisťného plnenia žalovaného z takých dôvodov, ktoré žalovaný vymedzil v písomnom prejave z 18.3.2009 doručenom žalobcovi. Súd prvej inštalácie uznesením č. k. 11C/249/2012-549, zo dňa 30.4.2018 pripustil zmenu žaloby doplnením rozhodujúcich skutočností podľa podania žalobcu zo dňa 6.4.2018 a skúmal, či žalobcovi vznikol nárok na plnenie z poisťnej zmluvy, ktorý na podklade zmeny žaloby žalobca odvodzoval od tvrdenia, že ku vzniku poisťnej udalosti došlo v dôsledku záplavy podľa Čl. 13 bod 5 VPP v spojení s čl. Čl. 9.1. bod 5 OPP, podľa ktorých záplavou sa rozumie vytvorenie súvislej vodnej plochy, ktorá po istý čas stojí alebo prúdi v mieste poistenia; za záplavu sa nepovažuje také zaplavenie plochy, keď výška súvislej vodnej plochy nad zaplavenou plochou je menšia ako 5 cm.

3.2. Žalovaný v konaní vzniesol námietku premĺčania z dôvodu, že žalobca si nárok na poisťné plnenie z dôvodu poisťného rizika „záplava“ uplatnil po viac ako 9 rokoch. Súd prvej inštalácie na základe vykonaného dokazovania nemal preukázané, že v dôsledku poisťného nebezpečenstva dojednaného v zmluve došlo k deštruktívnemu pôsobeniu tiaže snehu a námrazy ako poisťného rizika, z tohto dôvodu preto nepriznal žalobcovi nárok na poisťné plnenie (bod 48 napadnutého rozsudku); pokiaľ ide o námietku premĺčania nároku žalobcu z titulu plnenia poisťnej udalosti záplava, vznesenú žalovaným túto vyhodnotil ako nedôvodnú, keď mal za to, že nárok žalobcu bol uplatnený včas s poukazom na žalovaným odmietnutie poisťného plnenia, z dôvodu nenaplnenia ani jednej z príčin vo VPP, naopak bola preukázaná príčina vzniku škody ako náhodná udalosť, a preto musí byť záujem v konaní zistiť akým mechanizmom došlo k tomuto dôsledku, nakoľko súd preskúmava to, či žalovaný mal právo odmietnuť poisťné plnenie z dôvodu, že nenastala taká udalosť, ktorá by bola krytá ktorýmkoľvek z poisťných rizík uvedeným v poisťnej zmluve. Opačný postup by bol podľa názoru súdu prvej inštalácie aj v rozpore s dobrými mravmi.

3.3. Žalovaný v podanom odvolaní nesúhlasil s posúdením námietky premĺčania súdom prvej inštalácie. Odôvodnenie súdu prvej inštalácie považuje za nejednoznačné, mátaťce a nemajúce oporu v jeho vlastnom postupe, pretože pokiaľ predmetom súdneho konania bolo posúdenie správnosti nevyplatenia poisťného plnenia za škodovú udalosť, potom tieto tvrdenia nepochybne boli uplatnené už v obsahu pôvodnej žaloby. V takom prípade však nebolo potrebné navrhovať zmenu žaloby a súd prvej inštalácie nemal rozhodovať o jej prípustnosti. Bol však názoru, že žalobca si žalobou uplatnil práve a len poisťné plnenie za škodu spôsobenú tiažou snehu a až svojím podaním zo dňa 6.4.2018, označeným ako zmena žaloby podľa § 140 ods. 2 C. s. p., došlo k uplatneniu nároku na poisťné plnenie za škodu spôsobenú záplavou, t. j. až po 9 rokoch od jej údajného vzniku. Z uvedeného dôvodu považoval vznesenú námietku premĺčania za dôvodnú a mal za to, že súd prvej inštalácie jej mal vyhovieť.

3.4. Na ozrejmienie právnej stránky veci odvolací súd uviedol, že základom žaloby je pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností (§ 132 ods. 1 C. s. p.); ide o údaje, ktoré sú nevyhnutné na to, aby bolo jasné, o čom a na akom podklade má súd rozhodnúť. Žalobca musí v žalobe uviesť také skutočnosti, ktorými opíše skutok, na základe ktorého uplatňuje svoj nárok, a to v takom rozsahu, ktorý umožňuje jeho jednoznačnú individualizáciu, teda vymedziť predmet konania po skutkovej stránke. Súčasne platí, že civilné sporové konanie je ovládané zásadou „iura novit curia“ (súd pozná právo) a teda, že žalobca nie je povinný uplatnený nárok právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia veci je vecou súdu. Neuvedenie právnej kvalifikácie uplatneného nároku preto nie je vadou žaloby a neprichádza do úvahy odmietnutie podania.

3.4. Na povinnosť o náležitostiach žaloby nadväzuje povinnosť pravdivo a úplne uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu (§ 150 ods. 1 C. s. p.). Prívlastok „skutkové“ slúži práve na zvýraznenie, že nejde o tvrdenia právne. Strany nemajú povinnosť vyjadrovať sa k právnemu posúdeniu veci, teda k otázkam aplikácie určitého právneho predpisu na nimi tvrdený skutkový stav a k otázkam jeho interpretácie (majú však právo tak urobiť).

3.5. Zmenou žaloby v zmysle § 140 C. s. p. sa rozumie zmena spočívajúca v tom, že žalobca na základe rovnakého skutkového základu požaduje rovnaké plnenie vo väčšom rozsahu, než sa domáhal v žalobe; na základe rovnakého skutkového základu požaduje iné plnenie, napr. namiesto uloženia povinnosti k nepeňažnému plneniu sa domáha zaplata peňažnej čiastky; na základe rovnakého skutkového stavu požaduje namiesto splnenia povinnosti vydanie určujúceho výroku alebo naopak, t. j. mení žalobu o plnenie na určovací žalobu; ďalej požaduje síce rovnaké plnenie, ale na základe iného skutkového stavu než ho opísal v žalobe, a to buď úplne nového alebo doplneného o ďalšie rozhodujúce skutočnosti; a

napokon na základe iného skutkového stavu požaduje iné plnenie.

3.5. V sporovom konaní, pre ktoré platí zásada dispozičná a prejednávacia (a takýmto bolo aj konanie v tejto veci), je zásadne vecou strán tvrdiť skutočnosti a označiť dôkazy na preukázanie svojich skutkových tvrdení (§ 132 ods. 1 C. s. p., Čl. 8 Základných princípov C. s. p.). Pretože v sporovom konaní stoja strany proti sebe a majú opačný záujem na výsledku konania, povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť zaťažuje každú zo sporových strán v úplne inom smere. Každá zo sporových strán musí v závislosti na hypotéze právnej normy tvrdiť skutočnosti a označiť dôkazy, na základe ktorých bude môcť súd rozhodnúť v jej prospech (bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno). Splnenie dôkaznej povinnosti potom nemá bez predchádzajúceho splnenia povinnosti tvrdenia pre vec význam, čo platí najmä (nielen však) v prípadoch (medzi ktoré patrí aj tento), v ktorých sa uplatňuje zásada prejednávacia.

3.6. Podľa § 797 ods. 2 Občianskeho zákonníka právo na plnenie vznikne, ak nastane skutočnosť, s ktorou je spojený vznik povinnosti poistiteľa plniť (poistná udalosť). Poistná udalosť teda predznamenáva okruh skutočností, ktoré majú byť v súdnom konaní dokazované; označenie poistnej udalosti potom patrí medzi rozhodujúce skutočnosti, ktoré majú byť uvedené v žalobe o poistné plnenie a ktoré sú predmetom dokazovania. Z hypotézy právnej normy § 788 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorá vymedzuje aj obsah povinnosti tvrdenia a dôkaznej povinnosti v súdnej veci potom vyplýva, že v spore o poistné plnenie má žalobca ako poistený bremeno tvrdenia, že s poistiteľom uzavrel poistnú zmluvu a že nastala náhodná udalosť v poistnej zmluve b l i ž š i e označená, na základe ktorej vznikla poistiteľovi povinnosť plniť. Z tohto bremena tvrdenia potom pre poisteného (žalobcu) vyplýva dôkazné bremeno preukázania týchto skutočností. Dôkazné bremeno zaťažuje tú stranu, ktorej je na prospech existencia skutočností, o ktorej tvrdí, že nastala.

3.7. Po vecnom a právnom zhodnutí veci, odvolací súd v súlade s odvolacou argumentáciou žalovaného dospel k záveru, že neboli naplnené predpoklady pre vyhovieť žalobe, a preto rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom vyhovujúcom výroku zmenil tak, že žalobu zamietol, vychádzajúc pritom v celom rozsahu zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, ktorým je viazaný (383 C. s. p.) a ktorý po právnej stránke posúdil inak a preto nemusel opakovať, príp. doplniť dokazovanie.

3.8. O nároku na náhradu trov konania, vrátane trov konania znalca vzniknutých v súvislosti s vypracovaním znaleckého posudku odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 a ods. 2 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. a § 262 ods. 1 C. s. p. tak, že žalovanému priznal proti žalobcovi plný nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie a na odvolacom súde, nakoľko mal v spore plný úspech a znalcovi Doc. Ing. H. Ž. priznal voči žalobcovi nárok na náhradu znalečného v pnej výške.

4. Proti predmetnému rozsudku podal dovolanie žalobca Dovolanie podal z dôvodu podľa § 420 písm. f) C. s. p. a § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p.

4.1. Uvedol, že nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu podľa § 420 písm. f) C. s. p. vidí v tom, že odvolací súd sa pri riešení odchýlil od skutkových zistení súdu prvého stupňa (hodnotenie dôkazov) bez vykonania dokazovania odvolacím súdom, pričom oprel svoj právny názor o statusovo nepriliehavý nález ústavného súdu a rozhodol v časti výroku I napadnutého rozsudku dvoma výrokmi, keď potvrdil rozsudok vo výroku ktorý bol ešte neprávoplatne (nedoručený) zmenený. Poukázal na to, že žalobca je spotrebiteľ, pričom doposiaľ nebola správne vyriešená základná právna otázka, ktorá tvorí predmet tohto konania, t. j. spôsobilosť aplikability dôsledkov námietky premlčania uplatnených poisťovateľom voči včas úplatnému nároku spotrebiteľa v postavení poistníka a poisteného v spore na plnenie z poistnej zmluvy vo vzťahu ku limitom dopĺňania skutkových tvrdení odvíjajúcich sa od posudzovania odbornej otázky, ktorá stranám ani súdu v čase uplatnenia nároku nebola známa. Dovolateľ teda namieta prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu a to bez toho, aby bolo vo veci na odvolacom súde nariadené pojednávanie a doplnené dokazovanie v súvislosti s ochranou spotrebiteľa ako slabšej strany, pričom svoje rozhodnutie riadne odvolací súd nezdôvodnil.

Dovolateľ poukázal na rozhodnutie NSSR č. 8Cdo/279/2019 z 27.10.2021, z ktorého citoval: „Zo záverov ktorého plynie, že za takto zisteného skutkového stavu, s dôrazom na viazanosť odvolacieho súdu skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie, bol potom odvolací súd v prípade, že sa mienil odchýliť od skutkových záverov súdu prvej inštancie, povinný zopakovať dokazovanie aj výsluchom svedkov a zohľadniť jeho výsledky v procese komplexného vyhodnocovania, v opačnom prípade si (za daných okolností) nemohol zadovážiť dostatočný a rovnocenný podklad pre odlišné vyhodnotenie dôkazov než súd prvej inštancie. Len takýto postup by bol v súlade so zásadou priamosti a ústavnosti

civilného procesu a v konečnom dôsledku by splňal požiadavky na hodnotenie dôkazov vyjadrené v ustanovení § 191 CSP.“

Podľa dovolateľa skutkové závery, ku ktorým dospel odvolací súd opačne ako ich zistil súd prvého stupňa, sa preto javia ako svojvoľné, vychádzajúce z neúplných zistení a zároveň rozporuplné, a to najmä s ohľadom na spomínanú viazanosť odvolacieho súdu skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie, ku ktorým ho viedli odvolacím súdom nevykonané (nezopakované) dôkazy. V súvislosti s takto dosiahnutými skutkovými závermi sú potom aj na ne nadväzujúce právne závery odvolacieho súdu zatiaľ predčasné. Vzhľadom na vyššie uvedený výklad a procesnoprávne požiadavky z neho plynúce došlo podľa názoru dovolateľa v postupe odvolacieho súdu k ústavno-procesnému deficitu v dôkaznom konaní vo vzťahu ku hodnoteniu najmä významnej skutkovej a tým aj právnej otázky a to z hľadiska zásad vyjadrených v pojme „spravodlivý proces“ podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, čím bol naplnený žalovanou namietaný dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p..

4.2. Dovolateľ uviedol, že dôvody podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. sú, že rozhodnutie súdu záviselo od vyriešenia ďalších určujúcich právnych otázok ktoré z tvrdení a obrany žalovanej vyplynuli a neboli náležite objasnené a tieto neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu posudzované a to, či je možné považovať dopĺňanie skutkových dôvodov poisťníka vyjadrených v žalobe, odvíjajúcich sa od zodpovedania odbornej otázky o druhu poistného nebezpečenstva pri uplatnení nároku plnenia z poistnej zmluvy s poisťovateľom, za predpokladu že tento písomne poisťníkovi oznámil, že nedošlo ku poškodeniu majetku ani jednej z príčin vymedzených vo VPP pre prípad poškodenia alebo zničenia živelnou udalosťou, za uplatňovanie iného nároku a či je proporcionálne, aby požíval poisťovateľ, ktorý odmietol plniť poistné plnenie zo všetkých dôvodov, práva dovolávať sa premlčania nároku na plnenie za podmienok, že sám podriadil posudzovanie vzniku poistnej udalosti pod nesprávny druh poistného nebezpečenstva čím vyvolal možný omyl poisťníka pri voľbe druhu nároku identickej povahy poistnej zodpovednosti.

4.3. Dovolateľ navrhol aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vrátil vec na nové rozhodnutie.

5. K podanému dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný, pričom uviedol, že považuje dovolanie žalobcu za nedôvodné, podané výlučne len z dôvodu žalobcovho nesúhlasu s výsledkom súdneho konania, dovolaním napadané rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za správne a navrhol aby dovolací súd dovolanie žalobcu zamietol a priznal mu náhradu trov konania v rozsahu 100%.

5.1. Žalovaný považoval argumentáciu žalobcu prezentovanú v jeho dovolaní, ktorá má smerovať k zdôvodneniu opodstatnenosti jeho podania za nedôvodnú, neprimerane všeobecnú, nekonkrétnu, zároveň účelovú a tým za nesprávnu.

5.2. Podľa žalovaného odvolací súd tak rozhodol nie na základe odlišného skutkového stavu, ale na základe odlišného právneho posúdenia, pre ktoré zákon neukladá odvolaciemu súdu povinnosť nariadiť pojednávanie a zopakovať dokazovanie. Táto skutočnosť je zachytená aj v odôvodnení samotného dovolaním napádaného rozhodnutia, keď v odseku 67. odvolací súd jednoznačne uvádza, že „rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom vyhovujúcom výroku zmenil tak, že žalobu zamietol, vychádzajúc pritom v celom rozsahu zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, ktorým je viazaný (383 C. s. p.) a ktorý po právnej stránke posúdil inak a preto nemusel opakovať, príp. doplniť dokazovanie.“

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 C. s. p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

7. Z podaného dovolania žalovaného vyplýva, že žalovaný namietal s poukazom na § 420 písm. f) C. s. p. pre jeho arbitrárnosť, nezrozumiteľnosť a prekvapivosť a § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. nesprávne právne posúdenie veci z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené a ktoré sú uvedené v bode 4.2. tohto rozhodnutia.

8. Podľa ustanovenia § 420 písm. f) C. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu

odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Z dôvodovej správy k tomuto ustanoveniu okrem iného vyplýva, že doterajší pojem „odňatie možnosti konať pred súdom“ sa nahradil terminologicky správnym pojmom „právo na spravodlivý proces“, ktorého obsahové znaky vyplývajú z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu Slovenskej republiky.

10. Judikatúrou konkretizovaný obsah práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) je veľmi pestrý. Procesné elementy tohto práva zdôrazňujú „stanovený postup“, teda dodržanie procesných pravidiel v konaní ako celku pred všeobecným súdom. Nezávislosť jeho rozhodovania sa uskutočňuje v ústavnom a zákonom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Jedným z takýchto princípov, predstavujúcim súčasť práva na riadny proces, vylučujúcim svojvôľu pri rozhodovaní, je i povinnosť súdu svoje rozhodnutie odôvodniť spôsobom zakotveným v ustanovení § 220 ods. 2 a 3 C. s. p.. Z odôvodnenia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. V prípade, kedy sú právne závery súdu v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami alebo z nich v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, alebo ignorujú kogentnú normu, či popierajú všeobecne akceptované chápanie dotknutého právneho inštitútu, treba také rozhodnutie považovať za stojace v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy, ako i čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Porušenie práva na spravodlivý (riadny) proces nie je však možné vykladať tak, že by sa dovolateľovi garantoval úspech v konaní, či sa zaručovalo právo na rozhodnutie zodpovedajúce jeho predstavám. Obsahom tohto ústavou a dohovorom zaručeného práva je zaistenie práva na spravodlivé (riadne) súdne konanie, v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Okolnosť, že dovolateľ so závermi či názormi odvolacieho súdu nesúhlasí, nemôže sama osebe založiť dôvodnosť dovolania.

12. Pojem „právo na spravodlivý proces“ teda podľa názoru najvyššieho súdu zahŕňa nielen „postup súdu“ ako jeho „faktickú“ činnosť, ale (najmä) aj nesprávne súdne rozhodnutie, v dôsledku ktorého nemohol účastník konania (dovolateľ) uplatniť svoje práva pred okresným i krajským súdom. Predovšetkým súdnym rozhodnutím je takmer výlučne determinované právo na spravodlivý proces, lebo ním sa súdne konanie ako celok končí. Niet preto žiadneho dôvodu pre všeobecný záver, že by malo byť z tohto pojmu (právo na spravodlivý proces) vylučované rozhodnutie súdu, ktorým sa završuje (resp. končí) celé konanie (porov. nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013 a pod.).

13. Podľa posledne citovaného nálezu ústavného súdu (III. ÚS 330/2013) súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré odborne jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom žiadanej súdnej ochrany. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť riadne a právne správne odôvodniť svoje rozhodnutie, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti prípadu.

14. Podľa tohto výkladu nie je - logicky vzaté - prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) C. s. p. závislá na jeho dôvodnosti, totiž až na tom, keď „vyjde najavo“ (ne)správnosť dovolateľovho tvrdenia o existencii dôvodu zmätočnosti vo forme porušenia práva na spravodlivý proces. To však môže vyjsť najavo iba vtedy (či až vtedy), ak dovolací súd vecne preskúma tvrdenie dovolateľa o porušení tohto práva, o tvrdenom dôvode porušenia práva na spravodlivý proces vydá svoje fiktívne rozhodnutie, ktorým buď dovolanie rozsudkom zamietne (vtedy je dovolanie neprípustné), ak je napadnuté rozhodnutie správne, alebo napadnuté rozhodnutie zruší (vtedy je dovolanie prípustné a zároveň aj dôvodné).

15. Prípustnosť dovolania však dovolací súd musí skúmať skôr, než sa pustí do meritórneho (vecného) prejednávania dovolacích dôvodov. Už z toho vyplýva, že dovolací súd nemôže prípustnosť dovolania posudzovať podľa výsledku vecného prejednávania dovolania (jeho dôvodov). Rovnako nie je logické, aby dovolací súd uznesením odmietol dovolanie ako neprípustné z dôvodu, že podľa jeho názoru nejde o porušenie práva na spravodlivý proces, alebo preto, že nie je opodstatnený iný dovolací dôvod. Vo všetkých týchto prípadoch (fázach konania) nejde totiž už o prípustnosť, ale o dôvodnosť dovolania a obsah i forma rozhodnutia dovolacieho súdu sa musí riadiť ustanovením § 448 a § 449 C. s. p..

16. Citované ustanovenie zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Za znemožnenie strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dochádza k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) C. s. p., treba považovať aj taký postup súdu, ktorým sa strane odmieta možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ktorým dochádza k odmietnutiu spravodlivosti (denegatio iustitiae), keď súdom prijaté závery nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov a teda sú svojvoľné a neudržateľné a keď rozhodnutie súdu neobsahuje žiadne dôvody alebo ak v ňom abscentuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci, prípadne, ak argumentácia obsiahnutá v odôvodnení rozhodnutia je natoľko vnútorne rozporná, že rozhodnutie ako celok je nepresvedčivé.

17. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

18. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

19. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa

zaobera sa všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) C. s. p..

19. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

20. Rozhodnutie je nepreskúmateľné vtedy, keď jeho písomné vyhotovenie neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu (porovnaj závery vyplývajúce zo stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015, publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2016 pod č. 2). Za nedostatok zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu treba považovať predovšetkým úplnú absenciu dôvodov vysvetľujúcich právny záver súdu v otázke, od riešenia ktorej bola závislá opodstatnenosť uplatneného nároku, ako aj vnútornú rozpornosť odôvodnenia rozhodnutia, priečiacu sa pravidlám logického uvažovania.

21. Porušením práva na spravodlivý proces je aj stav, keď v hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, eventuálne - alebo tým skôr - pokiaľ boli stranami sporu namietané, no napriek tomu odvolací súd náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil bez toho, žeby dostatočným spôsobom odôvodnil ich bezvýznamnosť, či irelevantnosť (4Cdo/102/2017). Pokiaľ takto odvolací súd postupoval aj v prejednávanej veci, dopustil sa svojvôle zakázanej preň v čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a založil tým nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia a v dôsledku toho aj jeho protiústavnosť.

22. Ak nie sú totiž zrejmé dôvody toho-ktorého rozhodnutia, nastávajú obdobné následky ako tie, ktoré vedú k nezákonnosti ale hlavne k nepresvedčivosti rozhodnutia, čo je však v rozpore nielen s požadovaným účelom súdneho konania, ale aj tiež so zásadami spravodlivého procesu.

23. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 290 a nasl. ustanovuje, že spotrebiteľský spor je spor medzi dodávateľom a spotrebiteľom vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy alebo súvisiaci so spotrebiteľskou zmluvou. Podľa § 297 C. s. p. súd na prejednanie sporu nariadi pojednávanie. Pojednávanie nie je potrebné nariadiť, ak a) sa vo veci rozhoduje rozsudkom pre zmeškanie v prospech spotrebiteľa, b) ide iba o otázku jednoduchého právneho posúdenia veci, skutkové tvrdenia strán nie sú sporné a hodnota sporu bez príslušenstva neprevyšuje 1 000 eur.

23.1. Vyššie citované ustanovenia majú predísť vydávaniu súdnych rozhodnutí v neprospech spotrebiteľa bez jeho prítomnosti, vychádza z princípu ochrany slabšej strany, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty a ochrany slabšej strany.

24. Zo spisu vyplýva, že súd prvej inštancie dospel k záveru, že žaloba žalobcu je dôvodná v zmysle uzavretej poisťnej zmluvy medzi žalobcom a právnym predchodcom žalovaného. Prvostupňový súd sa nestotožnil s námietkou premĺčania nároku žalobcu z titulu plnenia poisťnej udalosti záplava, vznesenou žalovaným, lebo bol uplatnený po 9 rokoch. Podľa názoru prvostupňového súdu ku premĺčaniu nároku žalobcu z titulu záplava nedošlo, tento bol uplatnený včas, keď poukazom na žalovaným odmietnutie

poistného plnenia, z dôvodu nenaplnenia ani jednou z príčin VPP, naopak bola preukázaná príčina vzniku škody ako náhodná udalosť, a preto musí byť záujem v konaní zistiť akým mechanizmom došlo k tomuto dôsledku, nakoľko súd preskúmava to, či žalovaný mal právo odmietnuť poistné plnenie z dôvodu, že nenastala taká udalosť, ktorá by bola krytá ktorýmkoľvek z poistných rizík uvedeným v poistnej zmluve. Opačný postup by bol podľa názoru prvostupňového súdu aj v rozpore s dobrými mravmi.

25. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie žalobu zamietol, nakoľko podľa jeho názoru si mal žalobca správne uplatniť svoje práva s poistnej zmluvy správnym určením a popisom ako k poistnej udalosti došlo. Odvolací súd však nenariadil vo veci pojednávanie, hoci sa jednalo o spotrebiteľa a rozhodnutie odvolacieho súdu malo byť vydané v neprospech spotrebiteľa a nezoznámil slabšej strane svoj odlišný právny názor a nedal spotrebiteľovi príležitosť sa k tomuto názoru vyjadriť. Spotrebiteľ tak nevedel, že odvolací súd bude na vec nazerať inak a nemohol tomu prispôbiť svoje právne a skutkové námietky.

26. Z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie odvolací súd založil svoje rozhodnutie „nečakane“ a nepredvídateľne, pričom spotrebiteľ ako dovolateľ v danej procesnej situácii nemal možnosť namietat správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní. Zo spisu totiž nevyplyva, že by odvolací súd postupoval podľa § 382 C. s. p., že by si splnil svoju povinnosť vyplývajúcu z tohto ustanovenia, čím porušil právo slabšej strany na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C. s. p.).

27. Výzva odvolacieho súdu podľa § 382 C. s. p. je potrebná vždy, keď odvolací súd dospeje k záveru, že nárok spotrebiteľa treba posúdiť inak (v neprospech), ako ho posúdil súd prvej inštancie.

28. Najvyšší súd je toho názoru, že odvolací súd sa v svojom rozhodnutí ani presvedčivo nevysporiadal s dôvodmi prvostupňového súdu, pre ktoré považoval prvostupňový súd nárok žalobcu za nie premlčaný. Aj podľa dovolacieho súdu sa javí argumentácia prvostupňového súdu za vecne a právne správna, preto ak odvolací súd chce zmeniť napadnutý rozsudok prvostupňového súdu z tohto dôvodu, bude musieť svoje rozhodnutie argumentačne presvedčivo odôvodniť. Len zmena skupenstva snehu na vodu v predmetnej poistenej udalosti bez ďalšieho nemôže byť na ťarchu spotrebiteľa, naviac keď k tomu aby mohla byť ustálená príčina jej vzniku bolo nutné vykonať odborné znalecké dokazovanie.

29. Na základe vyššie uvedeného možno uzavrieť, že v kontexte celého súdneho konania ide o tak závažné pochybenie odvolacieho súdu, ktoré znemožnilo žalobcom uskutočňovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p.. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti uvedenej v § 237 ods. 1 OSP (teraz § 420 písm. f/ C. s. p.), dovolaním napadnuté rozhodnutie treba zrušiť; najvyšší súd v týchto prípadoch zrušoval napadnuté rozhodnutia bez toho, aby sa zaoberal správnosťou v nich zaujatých právnych záverov (por. napr. rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015). Vzhľadom na to sa dovolací súd ani v preskúmvanej veci nezaoberal ďalšou dovolacou argumentáciou žalobcu.

30. Dovolací súd preto dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je nielen procesne prípustné, ale aj opodstatnené a ďalej sa s vecnou stránkou dovolania nezaoberal. So zreteľom na to dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 450 C. s. p.).

31. Dovolací súd zároveň poznamenáva, že v predmetnej veci je potrebné vec skúmať nielen z vyššie uvedeného pohľadu, ale je potrebné postupovať podľa predpisov vzťahujúcich sa na ochranu spotrebiteľa.

32. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej

inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C. s. p.).

33. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znovu o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

34. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.